

Spis treści

Od Wydawcy	XV
Notki biograficzne	XVII
Wykaz skrótów	XXI
1. Jawność i przejrzystość finansów publicznych	
<i>Aleksandra Ciąglewicz-Miśta Arkadiusz Talik</i>	1
Rozdział 1. Wprowadzenie	1
Rozdział 2. Regulacje prawne w zakresie jawności	2
2.1. Ustawa o finansach publicznych	2
2.2. Ustawa o dostępie do informacji publicznej	3
2.3. Ustrojowe ustawy samorządowe	4
Rozdział 3. Przedmiot jawności gospodarowania środkami publicznymi	4
Rozdział 4. Formy jawności gospodarowania środkami publicznymi	5
4.1. Jawność debat	6
4.2. Podejmowanie, w głosowaniu jawnym i imiennym, uchwał organu wykonawczego jednostki samorządu terytorialnego dotyczących gospodarowania środkami publicznymi	21
4.3. Podawanie informacji do publicznej wiadomości	22
Rozdział 5. Udostępnianie informacji	35
5.1. Dostęp dla radnych	36
5.2. Stosowanie zasad jawności w samorządzie terytorialnym	36
5.3. Realizowanie zasad jawności przez samorządowe osoby prawne	36
5.4. Realizowanie zasad jawności przez organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego	38
5.5. Obieg dokumentów	42
5.6. Ograniczenia jawności finansów publicznych	42
Rozdział 6. Przejrzystość finansów publicznych	46
6.1. Klasyfikacja budżetowa	47
6.2. Rachunkowość jednostek sektora finansów publicznych	49
6.3. Sprawozdania z wykonania procesów związanych z gromadzeniem środków publicznych oraz ich rozdysponowaniem	50
Rozdział 7. Podsumowanie	50
2. Środki europejskie Tomasz Robaczyński	53
Rozdział 1. Wstęp	53
Rozdział 2. System administrowania funduszami strukturalnymi	54
Rozdział 3. Środki unijne w systemie finansów publicznych	56
Rozdział 4. Włączenie środków unijnych do budżetu	57
4.1. Proces włączania środków unijnych do budżetu	57
4.2. Planowanie środków UE w rezerwie celowej	58

4.3. Dotacje rozwojowe	58
4.4. Wpływ włączenia środków UE do budżetu na wskaźniki makroekonomiczne	59
Rozdział 5. Klasyfikacja środków unijnych wprowadzona przez nową ustawę o finansach publicznych	60
5.1. Środki europejskie	61
5.2. Inne środki z budżetu Unii Europejskiej	61
5.3. Zasady realizacji programów przedakcesyjnych i Narodowego Planu Rozwoju 2004–2006	62
5.4. Środki służące realizacji innych programów Unii Europejskiej	63
5.5. Środki pochodzące spoza budżetu Unii Europejskiej i państwa EFTA	63
Rozdział 6. Ujęcie środków unijnych w budżecie państwa	64
6.1. Budżet środków europejskich	64
6.2. Wyłączenie z budżetu środków europejskich środków przeznaczonych na tzw. pomoc techniczną w programach	66
6.3. Saldo budżetu środków europejskich	66
6.4. Konstrukcja budżetu środków europejskich	67
6.5. Rezerwy celowe w budżecie środków europejskich	68
6.6. Wkład krajowy na realizację programów unijnych (współfinansowanie)	68
6.7. Dochody z programów niefinansowanych ze środków europejskich	69
6.8. Wydatki niewygasające	69
6.9. Uruchamianie i podział rezerw celowych	70
6.10. Promesa budżetowa	71
6.11. Załącznik do ustawy budżetowej	72
Rozdział 7. Uprawnienia Ministra Finansów i Ministra Rozwoju Regionalnego	72
7.1. Uprawnienia w zakresie przenoszenia wydatków między rozdziałami i paragrafami klasyfikacji w ramach danej części i działu	73
7.2. Uprawnienia w zakresie możliwości przenoszenia środków pomiędzy częściami budżetu państwa i blokowania wydatków	73
7.3. Funkcje nadzorcze	74
Rozdział 8. System płatności	74
8.1. Obsługa płatności na rzecz beneficjenta	74
8.2. Weryfikacja wniosku o płatność	75
8.3. Płatność zaliczkowa	76
8.4. Zlecenie płatności	76
8.5. Zgoda dysponenta części budżetowej na dokonanie płatności	77
8.6. Wypłata środków na rachunek beneficjenta	77
8.7. Wniosek o refundację	78
8.8. Istota zmian w zakresie obiegu środków europejskich	78
8.9. Inne formy płatności	78
Rozdział 9. Postępowanie w przypadku nieprawidłowości	80
9.1. Zasady zwrotu środków nieprawidłowo wykorzystanych	80
9.2. Wykluczenie beneficjenta z możliwości otrzymania dofinansowania projektu	81
9.3. Instytucje właściwe do wydawania decyzji w sprawie zwrotu płatności	82
9.4. Ulgi w spłacie należności z tytułu zwrotu płatności	83
9.5. Odpowiedzialność za nieprawidłowości	83
Rozdział 10. Podsumowanie	85
3. Reorganizacja w sektorze finansów publicznych Marek Głuch	87
Rozdział 1. Zakres sektora finansów publicznych	87

1.1. Tworzenie jednostek finansów publicznych	87
1.2. Jednostki tworzące sektor finansów publicznych	88
1.3. Zróżnicowany charakter jednostek finansów publicznych	89
1.4. Zakres i charakter zmian w katalogu jednostek tworzących sektor finansów publicznych	90
1.5. Zakres stosowania gospodarki finansowej określony w nowej ustawie o finansach publicznych przez poszczególne jednostki	92
Rozdział 2. Jednostka budżetowa	93
2.1. Likwidacja rachunku dochodów własnych i funduszu motywacyjnego	93
2.2. Wydzielony rachunek dochodów samorządowych jednostek budżetowych prowadzących działalność określoną w ustawie z 7.9.1991 r. o systemie oświaty	95
2.3. Statut jednostki budżetowej	96
2.4. Tworzenie, łączenie i likwidacja jednostek budżetowych	97
Rozdział 3. Zakład budżetowy	99
3.1. Uwagi ogólne	99
3.2. Organizacja i zasady gospodarki finansowej	101
3.3. Tworzenie, łączenie, przekształcenie zakładu budżetowego w inną formę organizacyjno-prawną	103
Rozdział 4. Agencja wykonawcza	105
4.1. Charakter prawny, podstawy prawne funkcjonowania	105
4.2. Zasady gospodarki finansowej i powiązania z budżetem państwa	107
Rozdział 5. Instytucja gospodarki budżetowej	111
5.1. Charakter prawny i organizacja	111
5.2. Podmioty mogące tworzyć instytucje gospodarki budżetowej	112
5.3. Wniosek o utworzenie instytucji gospodarki budżetowej	114
5.4. Tworzenie, likwidacja, przekształcenie instytucji gospodarki budżetowej	114
5.5. Statut instytucji gospodarki budżetowej	115
5.6. Dyrektor instytucji gospodarki budżetowej	116
5.7. Zasady gospodarki i powiązania z budżetem państwa	117
Rozdział 6. Państwowy fundusz celowy	120
6.1. Charakter prawny	120
6.2. Likwidacja funduszy celowych	121
6.3. Plan finansowy państwowego funduszu celowego	122
Rozdział 7. Inne państwowe lub samorządowe osoby prawne utworzone na podstawie odrębnych ustaw w celu wykonywania zadań publicznych	123
4. Dochody jednostki budżetowej gromadzone na wydzielonych rachunkach dochodów	
<i>Joanna Marczevska</i>	125
Rozdział 1. Wydzielone rachunki dochodów a dyscyplina finansów publicznych	125
Rozdział 2. Jednostki budżetowe tworzące wydzielony rachunek dochodów	127
Rozdział 3. Tworzenie wydzielonych rachunków dochodów	130
3.1. Uchwała organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego dotycząca gromadzenia dochodów na wydzielonym rachunku przez jednostki budżetowe	130
3.2. Źródła dochodów	131
3.3. Wydatki dokonywane z wydzielonego rachunku	135
3.4. Pozostałe elementy funkcjonowania wydzielonego rachunku dochodów	137
3.5. Rachunki dochodów własnych jednostek budżetowych	140

Rozdział 4. Zestawienie podobieństw i różnic charakteryzujących rachunki dochodów własnych jednostek budżetowych oraz wydzielonych rachunków dochodów	140
Rozdział 5. Przykłady wzorów dokumentów związanych z wydzielonym rachunkiem dochodów	143
5.1. Przykład uchwały organu stanowiącego	143
5.2. Przykładowy załącznik do uchwały budżetowej gminy na 2011 r.	147
5.3. Przykładowe plany finansowe wydzielonego rachunku dochodów przedszkola	148
5.4. Przykładowy załącznik do uchwały budżetowej gminy na 2012 r.	149
5.5. Przykładowe plany finansowe wydzielonego rachunku dochodów przedszkola na 2012 r.	150
5. Państwowy dług publiczny, ze szczególnym uwzględnieniem zadłużenia Skarbu Państwa Maurycy Michalski	153
Rozdział 1. Regulacje prawne	153
Rozdział 2. Państwowy dług publiczny – definicja	153
Rozdział 3. Tytuły dłużne – definicje	154
Rozdział 4. Wartość nominalna tytułów dłużnych zaliczanych od państwowego długu publicznego	156
Rozdział 5. Klasyfikacja tytułów dłużnych zaliczanych od państwowego długu publicznego	157
Rozdział 6. Limity dotyczące długu publicznego – Procedury ostrożnościowe i sanacyjne	159
Rozdział 7. Obowiązki Ministra Finansów	161
Rozdział 8. Przykład strategii zarządzania długiem publicznym	162
Rozdział 9. Przykład liczenia długu publicznego	163
6. Zaciąganie zobowiązań dłużnych oraz udzielanie poręczeń przez jednostki samorządu terytorialnego Ewa Midura	169
Rozdział 1. Umocowania prawne dla JST w zakresie zaciągania zobowiązań z tytułu kredytów i pożyczek, emitowania papierów wartościowych oraz udzielania poręczeń	169
Rozdział 2. Możliwości wykorzystania przez JST środków finansowych pochodzących z kredytów i pożyczek oraz obligacji komunalnych	172
Rozdział 3. Wpływ zobowiązań JST z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek oraz wyemitowanych papierów wartościowych na kształtowanie się długu publicznego	181
Rozdział 4. Zaciąganie i spłaty kredytów i pożyczek oraz emitowanie i wykupy obligacji komunalnych oraz udzielanie poręczeń a uchwała budżetowa	189
Rozdział 5. Uchwały w sprawie zaciągania przez JST kredytów i pożyczek oraz emitowania papierów wartościowych	192
Rozdział 6. Przykłady uchwał w sprawie zaciągnięcia kredytów i pożyczek	193
Rozdział 7. Udzielanie poręczeń przez JST	196
Rozdział 8. Przykład uchwały w sprawie poręczenia	199
Rozdział 9. Zadania regionalnych izb obrachunkowych związane z zaciąganiem przez JST kredytów i pożyczek, emitowaniem papierów wartościowych oraz udzielaniem poręczeń	201
Rozdział 10. Podsumowanie	203
7. Oszacowanie zdolności zaciągania kredytu, pożyczki, emitowania papierów wartościowych oraz potencjalnych spłat kwot wynikających z udzielonych poręczeń i gwarancji Monika Dębowska-Sołtyk	205
Rozdział 1. Wprowadzenie	205
Rozdział 2. Wyliczenia	206

2.1. Obliczenie relacji trzech ostatnich lat budżetowych w stosunku do założeń 2011 r. (przykład 1)	207
2.2. Wydłużenie okresu spłaty planowanego do zaciągnięcia kredytu (przykład 2)	209
2.3. Wpływ długu związku międzygminnego na zachowanie relacji wskaźnikowej przez JST (przykład 3)	210
Rozdział 3. Wnioski końcowe dotyczące prognozowanych kwot przychodów dłużnych w WPF oraz ich spłat w prognozie kwoty długu zaciąganego w latach 2011–2013 i od roku 2014	211
8. Budżet państwa <i>Wojciech Białończyk, Łukasz Kasiak</i>	213
Rozdział 1. Ustawa budżetowa	213
1.1. Treść ustawy budżetowej	213
1.2. Budżet państwa	214
1.3. Załączniki do ustawy budżetowej	222
Rozdział 2. Budżet zadaniowy i planowanie wieloletnie	225
2.1. Budżet zadaniowy	225
2.2. Wieloletni Plan Finansowy Państwa	232
Rozdział 3. Procedura budżetowa	234
3.1. Inicjatywa ustawodawcza	234
3.2. Opracowywanie projektu ustawy budżetowej	235
3.3. Uzasadnienie do projektu ustawy budżetowej	239
Rozdział 4. Uchwalanie ustawy budżetowej	241
4.1. Postępowanie ustawodawcze	241
4.2. Skutki nieuchwalenia ustawy budżetowej	242
Rozdział 5. Prowizorium budżetowe	242
Rozdział 6. Wykonywanie ustawy budżetowej	243
6.1. Organ kierujący wykonaniem ustawy budżetowej	243
6.2. Zasady wykonywania ustawy budżetowej	247
Rozdział 7. Zmiany w budżecie w trakcie roku budżetowego	251
7.1. Zmiana ustawy budżetowej	251
7.2. Zmiany niewymagające nowelizacji ustawy budżetowej	252
7.3. Blokowanie planowanych wydatków budżetu państwa	255
Rozdział 8. Rezerwy ogólne	259
8.1. Rezerwa ogólna Rady Ministrów	259
8.2. Rezerwa ogólna wojewody	260
Rozdział 9. Rezerwy celowe	260
Rozdział 10. Wydatki niewygasające budżetu państwa	263
Rozdział 11. Bankowa obsługa budżetu państwa	266
Rozdział 12. Sprawozdanie z wykonania ustawy budżetowej oraz absolutorium dla Rady Ministrów	270
12.1. Sprawozdanie z wykonania ustawy budżetowej	270
12.2. Absolutorium dla Rady Ministrów	271
9. Uchwała budżetowa – treści merytoryczne oraz jej charakter prawny i legislacja <i>Wojciech Lachiewicz</i>	273
Rozdział 1. Zakres i geneza regulacji prawnej	273
1.1. Uchwały budżetowe gmin do 1998 r.	273
1.2. Regulacja zagadnień uchwał budżetowych JST z lat 1999–2005	276
1.3. Uchwały budżetowe z lat 2006–2009	281
1.4. Konkluzje	285

Rozdział 2. Charakterystyka norm zamieszczanych w uchwale budżetowej	285
2.1. Normy planowe wyrażające budżet JST	286
2.2. Inne normy planowe	291
2.3. Normy regulacyjne	293
2.4. Wnioski	297
Rozdział 3. Ustalenie charakteru prawnego uchwały budżetowej – znaczenie wniosków dla praktyki samorządowej	297
3.1. Dwa rodzaje źródeł prawa	297
3.2. Przyczyny rozbieżności poglądów odnośnie do charakteru prawnego uchwały budżetowej	299
3.3. Charakter prawny uchwały budżetowej według ustawodawcy	301
Rozdział 4. Problematyka legislacji zapisów uchwały budżetowej	301
4.1. Normy o legislacji uchwały budżetowej	302
4.2. Budowa uchwał budżetowych w praktyce	304
4.3. Tabele i załączniki do uchwały budżetowej	307
4.4. Wnioski	308
Rozdział 5. Procedura prac nad projektem uchwały budżetowej	308
5.1. Evolucja przepisów o procedurze budżetowej w JST	309
5.2. Regulacja trybu prac nad projektem uchwały budżetowej	311
5.3. Dodatkowe ustalenia o szczegółowości budżetu	313
5.4. Uzasadnienie i inne materiały towarzyszące projektowi uchwały budżetowej	314
5.5. Wnioski	315
Rozdział 6. Uchwała w sprawie procedury prac nad projektem uchwały budżetowej (projekt)	316
Rozdział 7. Wzór uchwały budżetowej	319
Rozdział 8. Podsumowanie	344
10. Zmiany uchwały budżetowej i zmiany budżetu jednostki samorządu terytorialnego	345
<i>Wojciech Lachiewicz</i>	<i>345</i>
Rozdział 1. Wprowadzenie	<i>345</i>
Rozdział 2. Zakres swobody organu stanowiącego JST w decydowaniu o uchwale budżetowej	346
2.1. Związywanie organu stanowiącego projektem uchwały budżetowej	346
2.2. Zmiana uchwalonej uchwały budżetowej przez organ stanowiący JST	348
Rozdział 3. Zakres kompetencji organu wykonawczego do dokonywania zmian budżetu	350
3.1. Ustawowe uprawnienia organu wykonawczego do dokonywania zmian budżetu	350
3.2. Uprawnienia organu wykonawczego do dokonywania zmian budżetu udzielone przez organ stanowiący	357
Rozdział 4. Ustawowe ograniczenia w dokonywaniu niektórych zmian w planie wydatków budżetu	360
4.1. Zakaz przesunięć między rezerwami budżetu	360
4.2. Zakaz dokonywania zmian w limitach wydatków wieloletnich	360
4.3. Ograniczenia w dokonywaniu zmian niektórych wydatków dotacyjnych	361
4.4. Poglądy o dodatkowych ograniczeniach w zakresie zmiany innych wydatków budżetu	362
Rozdział 5. Dopuszczalność dokonania zmiany wydatków budżetu przez kierownika jednostki budżetowej	362
Rozdział 6. Konsekwencje dokonania zmiany budżetu bez uprawnienia lub z przekroczeniem kompetencji	363

Rozdział 7. Projekty uchwał i zarządzeń	365
7.1. Zmiana budżetu i uchwały budżetowej dokonywana uchwałą organu stanowiącego JST	365
7.2. Akty organu wykonawczego dotyczące realizacji uchwały budżetowej oraz zmian budżetu	367
7.3. Dodatkowe sposoby legislacji uchwał i zarządzeń dotyczących zmiany budżetu (przykład uchwały Rady Gminy X o zmianie uchwały budżetowej)...	396
11. Wieloletnia prognoza finansowa jednostki samorządu terytorialnego	
<i>Wojciech Lachiewicz</i>	399
Rozdział 1. Geneza powstania wieloletniego planowania finansowego w samorządach przed 2010 r.	399
Rozdział 2. Rodzaje ustaleń w obrębie WPF	401
Rozdział 3. Wieloletnia prognoza finansowa – jako system trzech dokumentów planistycznych	402
Rozdział 4. Obowiązek zamieszczania objaśnień towarzyszących ustaleniom wieloletniej prognozy finansowej	406
Rozdział 5. Ustalenia WPF traktujące o limicie zobowiązań na przedsięwzięcie	408
Rozdział 6. Upoważnienia do zaciągania zobowiązań wieloletnich	410
Rozdział 7. Relacje między wieloletnią prognozą finansową a innymi wieloletnimi planami i programami JST	411
Rozdział 8. Gwarancje zgodności kwotowej pomiędzy ustaleniami wieloletniej prognozy finansowej i ustaleniami rocznych budżetów	412
Rozdział 9. Zagrożenia dezaktualizacją ustaleń wieloletniej prognozy finansowej dotyczących przedsięwzięć wieloletnich	415
Rozdział 10. Zasada planowania kroczącego oraz jej wpływ na szczegółowość ustaleń wieloletniej prognozy finansowej	417
Rozdział 11. Uchwała o WPF – omówienie na przykładzie	418
12. Prawo o dotacjach – zarys systemu po reformie finansów publicznych	
<i>Wojciech Lachiewicz</i>	431
Rozdział 1. Dotacja – jako wydatek publiczny	431
Rozdział 2. Struktura prawa dotacyjnego	432
Rozdział 3. Tytuły dotacyjne	433
Rozdział 4. Definicje dotacji i ich znaczenie przy interpretowaniu tytułów dotacyjnych	435
4.1. Znaczenie norm – definicje dotacji	435
4.2. Ogólna definicja dotacji	436
4.3. Dotacje celowe	437
4.4. Dotacje przedmiotowe	438
4.5. Dotacje podmiotowe	438
4.6. Problemy z definiowaniem dotacji udzielanych z budżetów samorządów	440
Rozdział 5. Przepisy wspólne dotacjom	441
5.1. Wykonawcy budżetu JST w zakresie wydatków dotacyjnych	441
5.2. Rozliczanie dotacji – jako czynności beneficjenta i donatora	442
5.3. Zwrot dotacji do budżetu (windykacja obowiązku)	443
5.4. Udzielanie ulg w zakresie zobowiązań z tytułu zwrotu dotacji	445
Rozdział 6. Podsumowanie	446
13. Udzielanie ulg w zakresie należności cywilnoprawnych samorządu i jednostek organizacyjnych <i>Wojciech Lachiewicz</i>	447
Rozdział 1. Zmiany zasad udzielania ulg	447
1.1. Dotychczasowe regulacje prawne	447

1.2. Niepodatkowe należności publicznoprawne oraz należności z poręczeń i gwarancji	448
1.3. Należności cywilnoprawne	449
Rozdział 2. Problem z ustaleniem zakresu podmiotowego należności obejmowanych uchwałą	449
2.1. Należności samorządu i jednostek organizacyjnych samorządu	450
2.2. Należności jednostek podległych samorządowi	450
2.3. Nowy problem dla praktyki samorządowej i orzecznictwa	451
Rozdział 3. Warunki i tryb udzielenia ulgi stanowiącej pomoc publiczną	452
3.1. Ogólne zasady udzielania pomocy publicznej	452
3.2. Stosowanie polskich przepisów prawa pomocy publicznej	454
3.3. Obowiązujące przed 1.1.2010 r. zasady udzielania ulg stanowiących pomoc publiczną	455
3.4. Udzielanie pomocy publicznej od 1.1.2010 r.	455
Rozdział 4. Regulacja dla okresu przejściowego	456
Rozdział 5. Wzór uchwały w sprawie szczegółowych zasad udzielania ulg w spłacie należności pieniężnych mających charakter cywilnoprawny	457
14. Absolutorium w jednostkach samorządu terytorialnego <i>Mirosław Paczocha</i>	463
Rozdział 1. Uwagi wstępne	463
Rozdział 2. Zakres przedłożenia	464
2.1. Sprawozdanie roczne z wykonania budżetu JST	465
2.2. Sprawozdania roczne z wykonania planu finansowego jednostek wymienionych w art. 9 pkt 10, 13 i 14 ustawy o finansach publicznych, dla których organem założycielskim jest jednostka samorządu terytorialnego	468
2.3. Informacja o stanie mienia JST	468
2.4. Sprawozdanie finansowe	469
2.5. Opinia RIO o sprawozdaniu z wykonania budżetu	471
Rozdział 3. Kompetencje komisji rewizyjnej	473
Rozdział 4. Opinia regionalnej izby obrachunkowej o wniosku komisji rewizyjnej	475
Rozdział 5. Kompetencje organu stanowiącego JST	477
5.1. Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań	477
Rozdział 6. Podjęcie uchwały w sprawie absolutorium	479
Rozdział 7. Podsumowanie	484
15. Kontrola zarządcza <i>Piotr Walczak</i>	485
Rozdział 1. Wprowadzenie	485
Rozdział 2. Osoby odpowiedzialne za funkcjonowanie kontroli zarządczej	488
2.1. Wyszczególnienie podmiotów odpowiedzialnych	488
2.2. Ograniczenia kompetencyjne starosty powiatu i marszałka województwa a jego odpowiedzialność za funkcjonowanie kontroli zarządczej	489
2.3. Możliwości kontrolowania przez ministra jednostek podległych i nadzorowanych	491
2.4. Przenoszenie odpowiedzialności za funkcjonowanie kontroli zarządczej	491
Rozdział 3. Pojęcie kontroli zarządczej	491
3.1. Działania podejmowane w ramach obowiązków związanych z kontrolą zarządczą	493
3.2. Wieloletni Plan Finansowy Państwa	493
3.3. Uchwała budżetowa i plany finansowe	494
3.4. Wymogi wykonywania zadań i celów	494

Rozdział 4. Cele kontroli zarządczej	494
Rozdział 5. Zróżnicowanie obowiązków formalnych w sektorze rządowym i samorządowym	496
5.1. Plan działalności, sprawozdania z wykonania planu działalności oraz oświadczenie o stanie kontroli zarządczej w sektorze rządowym	496
5.2. Ocena stopnia realizacji kontroli zarządczej w sektorze samorządowym	497
Rozdział 6. Dwa poziomy kontroli zarządczej	498
Rozdział 7. Kontrola zarządcza a kontrola finansowa	503
7.1. Udokumentowanie kontroli zarządczej	503
7.2. Obowiązki i uprawnienia głównego księgowego w zakresie kontroli zarządczej	505
7.3. Zarządzanie ryzykiem	506
Rozdział 8. Standardy kontroli zarządczej	508
8.1. Środowisko wewnętrzne	508
8.2. Cele i zarządzanie ryzykiem	510
8.3. Mechanizmy kontroli	510
8.4. Informacja i komunikacja	510
8.5. Monitorowanie i ocena	511
Rozdział 9. Odpowiedzialność za naruszenie dyscypliny finansów publicznych	511
16. Audyt wewnętrzny Piotr Walczak	513
Rozdział 1. Definicja audytu wewnętrznego	513
Rozdział 2. Zróżnicowanie zasad funkcjonowania audytu w JST oraz w administracji rządowej	513
Rozdział 3. Uregulowania prawne w zakresie audytu	514
Rozdział 4. Zakres podmiotowy	516
Rozdział 5. Organizacja audytu	519
Rozdział 6. Prowadzenie audytu	522
Rozdział 7. Udostępnianie dokumentów związanych z audytem	524
Rozdział 8. Kwalifikacje audytorów wewnętrznych	524
Rozdział 9. Komitet audytu	526
Rozdział 10. Ocena audytu	527
17. Zasady prowadzenia gospodarki finansowej Piotr Wieczorek	529
Rozdział 1. Organizacja obsługi finansowo-rachunkowej w jednostkach sektora finansów publicznych	529
1.1. Struktura organizacyjna	529
1.2. Delegowanie uprawnień w zakresie prowadzenia gospodarki finansowej	532
1.3. Wpływ zmian na wspólną obsługę dla jednostek oświatowych	532
1.4. Konsekwencje błędnie prowadzonej obsługi finansowo-księgowej	533
1.5. Funkcje i odpowiedzialność poszczególnych pracowników	534
1.6. Stosowanie zasad dotyczących prawidłowego gospodarowania	534
1.7. Organizacja niektórych zadań mających wpływ na prowadzenie rozliczeń	535
1.8. Zasady optymalnej, skutecznej i efektywnej organizacji prowadzenia rachunkowości	536
1.9. Zakres obsługi finansowo-księgowej z nowymi elementami	537
1.10. Uwarunkowania wewnętrzne jednostek	538
1.11. Wzorcowy model organizacyjny dla komórki księgowości	539
Rozdział 2. Ogólne standardy rachunkowości budżetowej	542
2.1. Zasada wiarygodności sprawozdań i zależności wynikające z ustawy o finansach publicznych	542

2.2. Wpływ zmian na zasady gospodarki finansowej w rachunkowości budżetowej	543
Rozdział 3. Uprawnienia, obowiązki i odpowiedzialność kierownika jednostki sektora finansów publicznych	548
3.1. Wprowadzenie	548
3.2. Uprawnienia kierownika	549
3.3. Odpowiedzialność	549
3.4. Obowiązki kierownika	550
Rozdział 4. Uprawnienia, obowiązki i odpowiedzialność głównego księgowego	554
4.1. Wprowadzenie	554
4.2. Odpowiedzialność materialna	555
4.3. Powiązanie odpowiedzialności oraz obowiązków	555
4.4. Różne rodzaje ryzyka związanego z obowiązkiem prowadzenia rachunkowości	556
4.5. Ryzyka związane z naruszeniem dyscypliny finansów publicznych	557
4.6. Podpis obok pracownika właściwego rzeczowo	558
4.7. Uprawnienia głównego księgowego związane z obowiązkami	558
4.8. Nowe obowiązki wynikające z kontroli zarządczej	560